

● Kanunnik Verdonck leest elke week een Westvlaams weekblad. Hij vindt er z'n genoeg in om een lijst aan te leggen met woorden die hij niet aktief kent maar zo op het eerste gezicht begrijpt, bv. woorden als „gaandeweg“ of „terechtkomen“ enz. Dat doet me denken aan de vroegere pastoor van Lederzele die ons oude, bijna onleesbare teksten toonde die handelden over z'n kerk. „Ha, onleesbaar, zei hij, 't is zo dat jullie dat zeggen.“ Hij begreep het woord direkt, maar had het nog nooit gehoord. Hieruit alleen blijkt al wat het ontbreken van elk onderwijs in hun eigen moedertaal voor de Frans-Vlamingen betekent, terwijl ze met een kleine moeite een rijk aandeel konden hebben aan de algemene Nederlandse kultuur.

C. Moeyaert

## **taal- en letterkundige prijsvraag voor frans-vlamingen 1966. - verslag.**

---

In totaal waren er 19 inzendingen maar 6 ervan konden niet in aanmerking komen omdat zij niet van Frans-Vlamingen afkomstig waren.

De ereprijs werd toegekend aan J. van Vleninckhove (pseudoniem van Kan. J. Verdonck) uit Boeschepe voor een vlot geschreven, eenvoudig maar uitstekend verteld verhaal over „Troost der benauwde“ of „Duivelskapel“. Een verdienstelijk gebruik van de streektaal en van oude Vlaamse wendingen als typerend element werd opgemerkt.

De eerste prijs ging naar Mevrouw Nicole Fichau uit Steenvoorde, die na één jaar Nederlandse les aldaar, reeds in staat was om in een bijna feilloos A.B.N. een uitgebreid opstel te schrijven over „Vlaanderen“, met een zeer juiste karakteristiek van land en volk.

De tweede prijs werd toegekend aan Mej. Edith Dupont uit Mergem (Merville) en Mej. Cecile Messuwe uit Gijvelde. Mej. Dupont schreef een zakelijk maar uitstekend verslag over een „Uitstapje naar Vlaanderen“ van de studenten in de Nederlandse Taal en Letterkunde aan de Rijksuniversiteit te Rijsel o.l.v. Prof. Dr. W. Thys

Mej. C. Messuwe schreef een bijdrage over „Mijn vakantiekursus Nederlands in 1963“: entoesiast beschreven reiservaringen met veel oog voor de details.

De derde prijs werd verdeeld onder Mevrouw Verbeke uit Mergem met een opstel over „Mijn Grootmoeder“, een met piëteit geschreven herinnering, en Hektor Sohier uit Tetegem met een gedicht „Hulde aan de Noordzee“, dat meermalen getuigt van poëtische bezieling.

De vierde prijs ging naar Henry Verlynde uit Zermezele, met een vlotte, humoristische schets, en Didrik Kressen, met een gedicht over „Oud Vlaams Geslacht, Gezin en Gevoel“, een eigenaardig werkstuk met Skandinavische inslag.

De overige inzenders kregen elk een gelijke aanmoedigingspremie. Om een of andere reden kon hun werk niet in de rangschikking worden opgenomen.

Hier volgen hun namen in alfabetische volgorde:

Mej. Monique Anckière uit De Moeren, met een opstel over „De Natuur“.

Mevrouw Bléry-Verhegge uit Somain, met enkele gedichten over Vlaanderen.

De heer Martin Buyse uit Croix met een opstel over „Uit ons roemrijk verleden“.

De heer Roland Declercq uit Wattignies met een toneelfragment „De zeemeermin“.

De heer Bernard Lieven uit Killeem met een opstel over „Pascal“.

Onder deze prijswinnaars werd een bedrag verdeeld van 5.300 B.F. en een mooie reeks boeken, geschonken door het A.N.V., het Willemsfonds, E.H. Remi Van de Moortel uit Kruishoutem en de heren J. Ballegeer uit Kortrijk en J. Ruyschaert uit De Pinte.

De geldprijs werd geschonken door het Komitee voor Frans-Vlaanderen en het Kultuurverbond van Waregem.

De jury was samengesteld uit:

Voorzitter: Jozef Tillie (Fr.-Vl.). Leden: Kan. A. Ammeux (Fr.-Vl.), Kan. Maxime Deswarte (Fr.-Vl.), Dr. A. de Vin (Nederland), Frits Niessen (Nederland), René Boel (Vlaanderen). Sekretariaat: Luc Verbeke (Vlaanderen).  
L. Verbeke

## **zo schrijven frans-vlamingen**

---

### **Troost der benauwde**

Het is een eenvoudig veldkapelletje zoals er nog vele te vinden zijn in Zuid-Vlaanderen. Het staat goed bewaard nevens een ouderwetse hofstede aan de voorflank van de Boeschepeberg. Op de driehoekige voorgevel, boven de deur, leest men het volgende opschrift: „Troost der benauwde. Bid voor ons.“ Het O.L. Vrouwbeeld, daar binnen, is zeer grof, uit een groot stuk hout gemaakt en ziet er zeer zwaar uit. De Moeder Gods zit. Het Kind Jezus is rechtstaande op haar knieën. Moeder en Kind kijken samen zo vriendelijk mogelijk naar hun bezoekers, want die zijn zeer talrijk. Jaar in jaar uit komen hier mensen van de streek

„dienen” voor kinderen en volwassenen die zonder grond of rede zich angstig voelen en benauwd of verschrikt zijn. Tussenin wordt hier ook gebeevaard voor schichtige paarden.

Hoe wonderbaar het ook mag schijnen, dit kapelletje wordt in de streek algemeen „duivelskapel” genoemd. En men vraagt zich af waarom zulk een vreemde en onverwachte bijnaam wordt gegeven aan een heiligdom dat toch feitelijk toegewijd is aan O.L. Vrouw. Dit was mij een echt raadsel tot ik de gelegenheid vond om daarvan te spreken en daarover uitleg te vragen aan verschillende oude mensen uit de omtrek. Zo kwam ik te weten dat er, naar het schijnt, hier, vele jaren geleden, iets gans abnormaal zou gebeurd zijn.

Het gebeurde met de boer die toen pachter was van het hof bij de kapel. Het zou gebeurd zijn in 't diepste van de nacht. De „vaarnisse” welke die boer daar te beleven kreeg was alleszins buitengewoon en om uw bloed ervan te doen omroeren. Hij zei dat de duivels met hem gespeeld hadden. Bij wonder kwam hij er ongedeerd van af, maar toch met een gruw in zijn lijf, bij zover dat hij de kapel liet bouwen ter eer van O.L. Vrouw om bevrijd te mogen blijven van dergelijke tegenkomsten. Zo is die kapel sedertdien bijgenaamd „Duivelskapel”. Over de boer die er de stichter van was in 1717 weet men weinig. Zijn naam zelf is uit het geheugen van de mensen geraakt. Maar men weet dat hij familie had te Reningelst en daar was er ieder jaar „zwijnetripe”, ter gelegenheid van de kermis. Hij was er iedere keer uitgenodigd met vrouw en kinders. Daarom was hij op die vermaarde dag van 't jaar 1717 naar Reningelst vertrokken met de overdekte wagen. 't Was in 't hart van de zomer. Alles groeide en bloeide op de velden. 't Was een plezier om zien. Man, vrouw en kinders waren allen even blijgezind. De paarden zelf voelden iets van die blijgezindheid. Zij kwispelstaartten gedurig en stapten dapper vooruit op de hobbelige landweg naar Reningelst. Onderweg dacht de boer nu en dan aan de smakelijke maaltijd die hem wachtte. Ginder waren lekkere stukjes van 't zwijntje reeds aan 't braden voor hem en hij dacht er zo hevig aan dat hij ervan moest waterbekken.

Aan tafel, wat later, had hij ferm toegetrokken. Eerst en vooral omdat hij blauw was van de honger vooraleer hij erbij geraakte... maar ook omdat alles daar zo goed smaakte: hutsepot met gestoofde worteltjes, sausiezen met appelmoes, koteletjes met gebruide patatten, alles overgoten met vette saus en met een aanzienlijk aantal pinten bier.

Het was donkeravond als zij van tafel opstonden. „Boerinne” zei de boer tot zijn vrouw, „maak u klaar, we gaan naar huis. Ik zal seffens de paarden aanspannen en we zijn weg.” Zo gezegd, zo gedaan. En als geheel de familie weer plaats genomen had op de overdekte wagen: „Boerinne”, zei de boer nog met een slepende tong, „ik moet morgen geen eten hebben. 'k Ben voorzien voor minstens twee dagen. Waarlijk men zou een luis kunnen kraken op mijn buik.”... „Allei!” voegde hij eraan toe voor zijn paarden, „En route!”

'k Weet wonder of die paarden dat verstaan hebben? De boer meende toch dat zij het verstaan hadden en dat de nachtelijke terugreis, alzo op zijn Frans, begonnen was.

't Was pikdonker. Alles was zo stil achter de boer in de wagen. Het wigge-waggelen van het voertuig had vrouw en kinders in slaap gewiegd. De boer ook op de voorwagen had de meeste moeite van de wereld om te vechten tegen de vaak. Hij zweefde tussen vaak en slaap. Het docht hem, zonder dat hij er zeker van was, dat zijn gespan nu in beweging kwam. Dus was hij op gang naar huis. De paarden waren waarschijnlijk vertrokken zonder dat hij „ju” gekommandeerd had... Zij kenden de weg en hij mocht ze zonder vrees hun gang laten gaan. En ze gingen... maar op ongeveer honderd meter van hun huis bleven ze plotseling boomstil staan. Er was geen middel meer om ze te doen voortstappen. Daar waar ze stonden waren ze hoegenaamd niet weg te krijgen. De boer probeerde eerst met zoete woorden en dan maakte hij zich hoorndol. Hij ging wreed te werk met de zweep en had schoon juttten en tieren en briesen dat geheel de Boeschepeberg ervan lunderde, de paarden verroerden van geen haar. Ze stonden daar lijk aan de grond genageld en koppig geschoord op hun vier poten. Nog meer: ze begonnen te grollen en te snareren zoals paarden doen als ze geschrokken zijn.

„Wat is dat nu?” dacht de boer en hij was zelf niet op zijn gemak. Al over zijn gespan loerend, trachtte hij te weten wat er daar haperde. Toen zag hij daar iets dat hem de gruw injoeg: daar „vlusch” op de weg en juist voor zijn wagen stond er een afschuwelijk verschijnsel: noch mens noch dier, met lang pikzwart haar, met ogen lijk kolenvuur en een lange staart die ruttelde lijk een ijzeren keten. De paarden hadden het eerst de verschijning gezien en ze schuimden van gepijntheid. Nu de boer ze ook zag omroerde zijn bloed van schrik. Vrouw en kinders, bij duizend gelukken, waren standvastig aan 't slapen en ze zagen niets. Dan begon dat benauwelijk verschijnsel, daar op de straat, rond te springen, te dansen en wilde schreeuwen uit te galmen. De paarden werden letterlijk achteruit geduwd en de wagen ging aan het hinselen, langzaam maar gestadig. De boer die wist dat er langs die bergweg diepe grachten waren, en ook hier en daar gevaarlijke neerhangende kanten, beefde bij het vooruitzicht in een van die grachten te verongelukken of langs een van die hoge kanten neer te tuimelen met paarden, wagen, vrouw, kinders en geheel de boel. Maar nee! Bij wonder bleef de wagen schoon op de weg achteruit rollen. En als het lang genoeg geduurd had viel hij stil. Vrouw en kinders schoten wakker en zagen met verwondering dat zij wederom (of misschien nog) te Reningelst op de markt waren.

De boer vroeg zich af wat er met hem gebeurd was. Hij kon niet geloven dat hij te Reningelst terug was, wreef zijn ogen uit om beter te zien of het toch zo was, krabde zenuwachtig in zijn haar en zeide dat de duivels met hem gespeeld hadden. Blijde omdat hij er ongedeerd



De kapel „Troost der Benauwden“.



Het Nederlandstalig opschrift „Troost der Benauwden“.

van afgekomen was, bouwde hij de kapel ter ere van O.L. Vrouw der benauwde, om nooit geen duivels meer op zijn weg te vinden.

Nu de kwestie is: heeft die boer uit Boeschepe in 't jaar 1717 die nacht waarlijk met duivels te doen gehad. De enen zeggen: „'t is waar gebeurd!“ Maar anderen zijn van mening dat de man te geweldig „gezwijndript“ had en dat hij geslapen en gedroomd had vooraleer hij uit Reningelst was vertrokken.

J. Verdonck (Boeschepe - Noord-Frankrijk, onder pseudoniem J. Van Vleninckhove)

Jutten = ju roepen; Vlusch = juist.

### **kursus „ken uw land“ voor vlamingen uit wallonië.**

Tijdens de week van 7-13 augustus 1966 werd door de Werkgoep de Nederlanden te Brugge een cursus ingericht voor jonge mensen uit Wallonië die van huis uit nog steeds de Nederlandse taal machtig zijn. De besprekingen hadden tot doel, de kursisten een inzicht te geven zowel in de vroegere als in de hedendaagse situatie van de Nederlanden.

De Heer Vrielynck onderhield de deelnemers over: „Brugge, vroeger en nu“. Daarna leidde hij de groep rond door de zo rijke stad; opvallend was wel dat hij ons dat toonde wat de gewone toerist niet ziet.

Frans-Vlaanderen was een ander belangstellingspunt. E.H. Van Rijckeghem en E. Van de Walle kwamen ons voorlichten met dia's en gesprekken. Aalmoezenier Lowijck lichtte ons in over de werkelijke situatie van de Nederlanden in de wereld. En last but not least, was het André